

Zamek Państwowy Opoczno

Trasa nr II

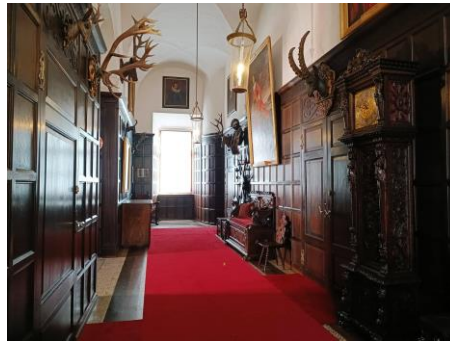
zamek Opoczno

Autorzy tekstu: mgr Tomáš Kořínek, Milan Junek, mgr Vladimír Tregl, mgr Kateřina Rainišová

**Witamy i zapraszamy do Zamku Państwowego w
Opocznie.**

**W trakcie zwiedzania prosimy nie dotykać niczego, nie
siadać na niczym i poruszać się tylko w wyznaczonych
miejscach.**

1. Schody i Korytarz I piętro

Pierwsza wzmianka o Opocznie znajduje się w kronice Kosmasa (z 1068 roku). Miasto jest jednym z najstarszych miast w Republice Czeskiej.

Pierwszymi udokumentowanymi właścicielami była rodzina Drslaviców, która przebudowała pierwotną drewnianą twierdzę na zamek gotycki, który został spalony w czasie wojen husyckich.

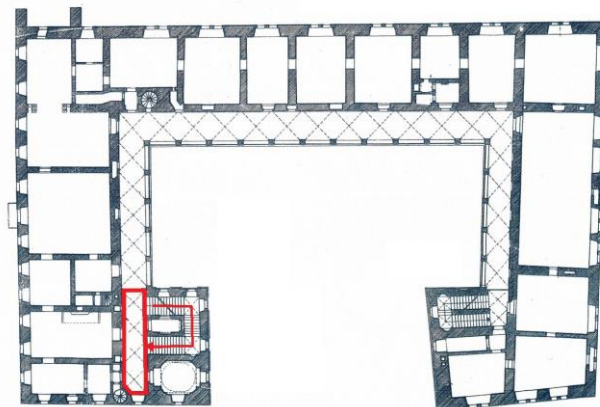
Ważnym okresem dla Opoczna jest koniec XV wieku, kiedy to zamek zyskał jeden z najbogatszych rodów wschodnich Czech – ród Trczków z Lipy. Ród Trczków pozostał w Opocznie przez 140 lat, w tym czasie stworzył tutaj siedzibę rodzinną, którą przebudował w stylu renesansowym. W tym okresie powstały na przykład arkady, które można podziwiać na dziedzińcu. Krużganki umożliwiały połączenie wszystkich pomieszczeń zamku.

Na początku XVII wieku majątek Trczków osiągnął ogromnych rozmiarów. Jan Rudolf Trczka z Lipy wspierał poetów humanistów, a jego żona, Maria Magdalena, zajmowała się głównie sprawami majątkowymi – pożyczala, kupowała i wymieniała nieruchomości. Jej determinacja i bezkompromisowość sprawiły, że wśród poddanych zyskała przydomek "zła Manda". Po bitwie na Białej Górze tylko Albrecht z Wallenstein przewyższył Trczkę w posiadaniu majątku.

Syn Marii Magdaleny i Jana Rudolfa nazywał się Adam Erdman Trczka z Lipy (na obrazie na tle schodów). Był jednym z najbliższych powierników Wallensteina i razem z nim został zamordowany w Chebie w 1634 roku. W ten sposób ród Trczków z Lipy praktycznie wymiera.

Zamek Opoczno zyskał Rudolf Colloredo, ulubieniec cesarza i współuczestnik likwidacji Wallensteina (obraz na drzwiach do arkad).

W okresie, kiedy zamieszkiwał tutaj ród Colloredów zamek został poddany wielu zmianom. Obecny wygląd wewnątrz pochodzi głównie z początku XX wieku, kiedy to zamek był własnością Józefa II Colloredo-Mannsfeld. Wspólnie zwiedzimy drugie piętro zamku. Pokoje, w których Józef C-M przyjmował swoich gości, a jednocześnie przechowywał najcenniejsze zbiory rodziny książęcej.

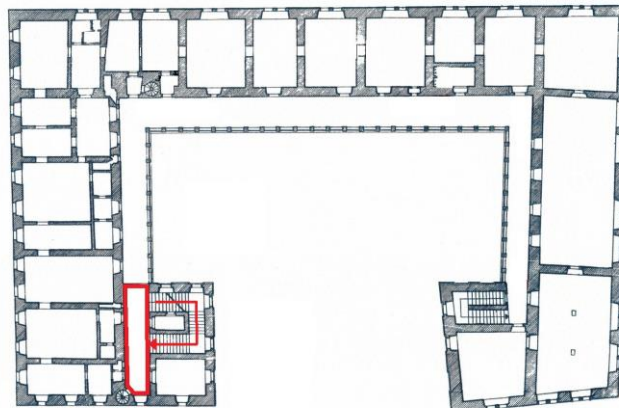
2. Podest klatki schodowej II piętro

Znajdujemy się na drugim piętrze zamku. Na klatce schodowej zauważyliście Państwo dużą kolekcję trofeów myśliwskich. Tereny łowieckie posiadłości Opoczno były bogate w zwierzynę łowną i w tym celu przybywali tu goście z najwyższych sfer monarchii habsburskiej i całej Europy. Dwór opoczyński odwiedzał car rosyjski, król pruski i wiele innych znanych osobistości historii europejskiej.

W przeszłości drugie piętro zamku służyło do przyjmowania gości, zwłaszcza z rodziny C-M. Pokoje, które zwiedzimy, są umeblowane tak, jak wyglądały po pożarze, który ogarnął drugie piętro zamku w 1904 roku. Po pożarze całe drugie piętro zostało pomalowane i wyłożone tapetami.

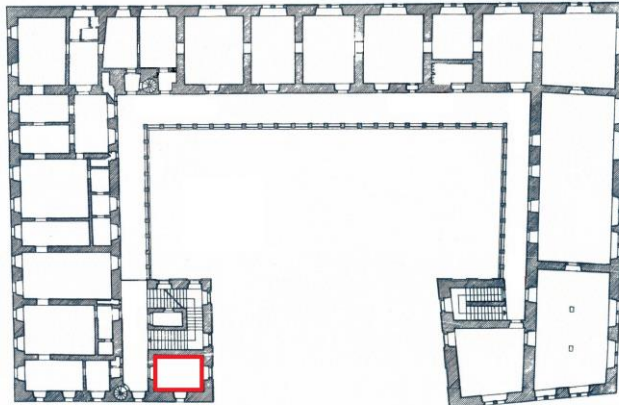
Pokoje w tej części zamku należały do sióstr panującego księcia, które przyjeżdżały do Opoczna szczególnie jesienią, podczas łowów odbywających się w tutejszym zwierzyńcu.

3. Pokój Ernestyny Karoliny

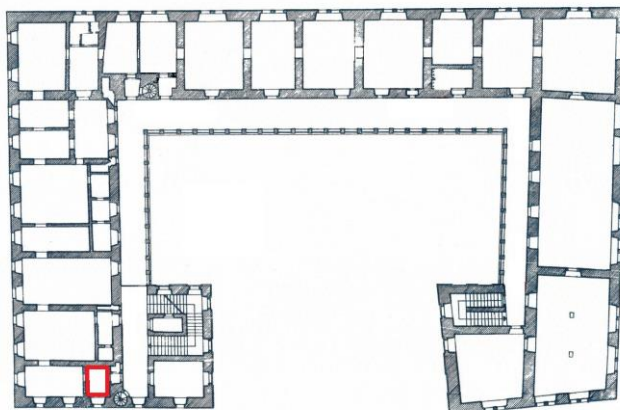
Jedna z sióstr Józefa II C-M Ernestyna Karolina była uważana za "czarną owcę" rodziny. Stało się tak dlatego, że poślubiła Maksymiliana Steinlechnera, lekarza ze wschodnioczeskiego miasta Miletín i, co ważniejsze, człowieka nie należącego do rodu szlacheckiego, co w kręgach tak wysokiej arystokracji, jaką na początku XX wieku była rodzina Colloredo-Mannsfeld, było niedopuszczalne. Pokój jest więc oddzielony od głównych apartamentów i nie jest wyposażony w łazienkę ani pokój dla służącej.

4. Łazienka i Apartament Trauttmansdorffów

Łazienka, jako część apartamentu rodziny Trauttmansdorff, powstała na początku XX wieku. Dla przypomnienia, na piętrze pod nami znajduje się książęca łazienka, a na poddaszu nad nami wielki zbiornik na wodę. W sumie na zamku Opoczno można by naliczyć siedem łazienek. Łazienka wyposażona jest w wannę, prysznic, malowaną umywalkę i muszlę klozetową.

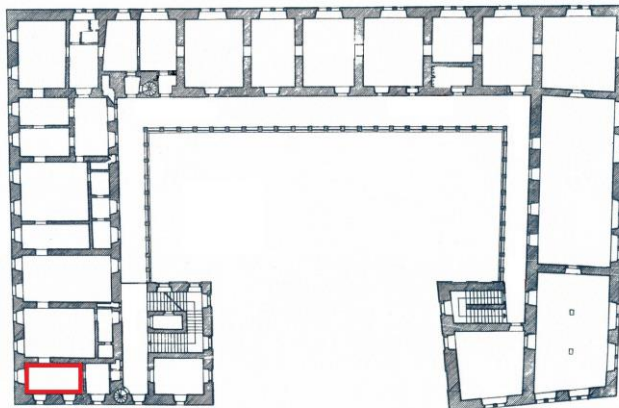

5. Garderoba Apartamentu Trauttmansdorffów

Na początku XX wieku damy zmieniały swoje ubrania kilka razy w ciągu dnia. Do każdej codziennej czynności, którą wykonywały, używały innego stroju. Inne suknie zakładano na rano, inne na popołudnie, a jeszcze inne na wieczór – dama przebierała się w niezbyt wygodną suknię nawet pięć razy dziennie. Ten właśnie pokój służył za garderobę.

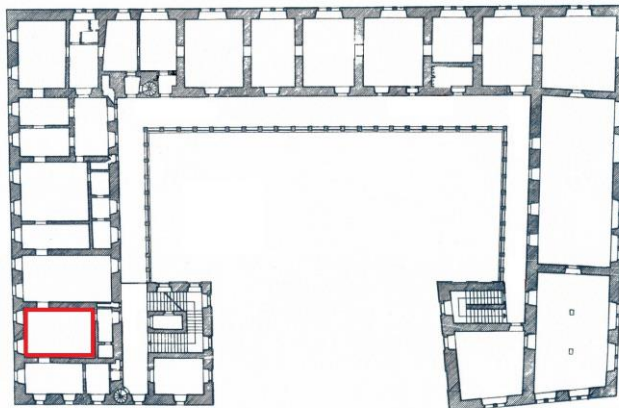
Apartament Trauttmansdorffów powstał w tych pomieszczeniach w latach 90-tych XIX wieku, kiedy to siostra panującego księcia Józefa II C-M, Maria Teresa, wyszła za mąż za hrabiego Karola Trauttmansdorffa. Z małżeństwa urodziło się 5 dzieci, z których jedno urodziło się tutaj, w Opocznie. Hrabia Karol był bardzo skromnym i pod względem finansów ostrożnym człowiekiem.

6. Sypialnia Apartamentu Trauttmansdorffów

Maria Teresa straciła męża, hrabiego Karola, po 18 latach małżeństwa, zmarł on w wieku 45 lat. Rok później (1911) poślubiła młodszego o trzynaście lat brata swojego pierwszego męża, hrabiego Adolfa Trauttmansdorffa. Adolf był przeciwieństwem swojego brata – był niezwykle czarujący i pełen życia, ale jednocześnie lekkomyślny i rozrzutny, w bardzo krótkim czasie wydał nie tylko swój majątek, ale także posag żony i ich dzieci. Małżeństwo trwało bardzo krótko, Adolf został zabity przez jedną z pierwszych kul I wojny światowej. Po tym wydarzeniu Maria Teresa nie wyszła już za mąż i przeżyła kolejne 46 lat jako wdowa. Dożyła czcigodnego wieku 91 lat.

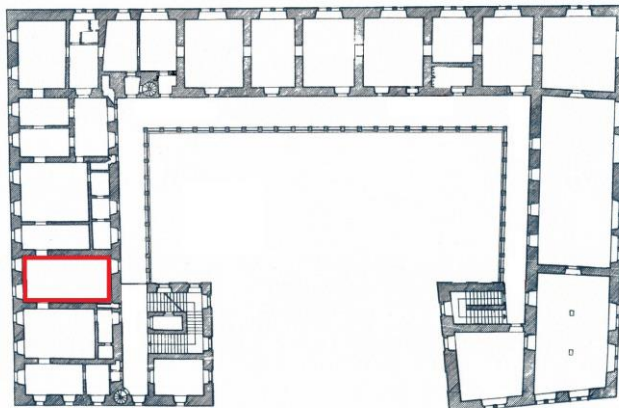

7. Pokój Mantuański

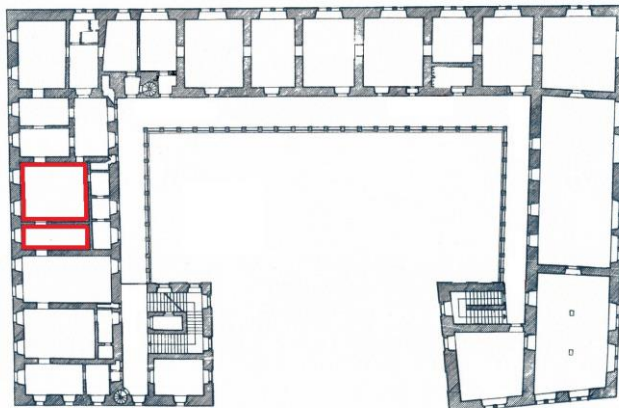
Swoją nazwę zawdzięcza trzem dużym płótnom zdobytym przez Rudolfa Colloredo (1585-1657) w czasie wojny trzydziestoletniej w Mantui z pałacu rodziny Gonzagów. Pokój ten, jak sugeruje duży stół bilardowy, służył jako salon na drugim piętrze. Można tu zobaczyć popularne gry z przełomu XIX i XX wieku (bilard, szachy, karty i wiele innych).

8. Apartament Gościnnie Schönburg-Hartensteinów

Apartament składał się z garderoby przez którą przechodziliśmy, sypialni, łazienki, która była wspólna z sąsiednim apartamentem, oraz pokoju dla służącej. Apartament wziął swoją nazwę od imienia narzeczonego kolejnej siostry panującego księcia Józefa II C-M, Joanny, która wyszła za mąż za Eduarda Aloisa, księcia Schönburg-Hartenstein. Para ta miała razem siedmioro dzieci, choć nie spędzali ze sobą zbyt wiele czasu. Eduard Alois był ciągle w podróży jako członek armii austro-węgierskiej. Walczył w bitwach I wojny światowej. Po zakończeniu wojny zaangażował się w politykę austriacką.

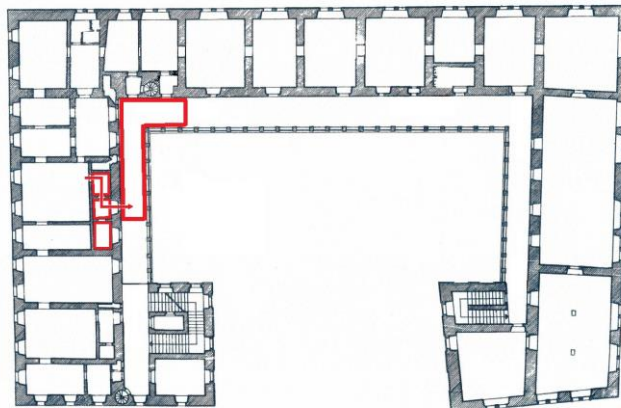
9. Arkady II piętra zamku

Przeszliśmy przez trzy pokoje służących do arkad drugiego piętra zamku.

W TYM MIEJSCU PROSIMY O NIE WYCHYLANIE SIĘ POZA KRAWĘDŹ KAMIENNEJ BALUSTRADY ORAZ O ZADBANIE O BEZPIECZEŃSTWO DZIECI.

Posiadłość Opoczno rozciągała się od samego Opoczna przez Dobruszkę aż do Gór Orlickich (przy dobrej widoczności widać je na horyzoncie). W sumie posiadała niespełna dziesięć tysięcy hektarów, a jego najważniejszym produktem było drewno. Na terenie posiadłości znajdował się również browar, cukrownia, cegielnia i wiele innego.

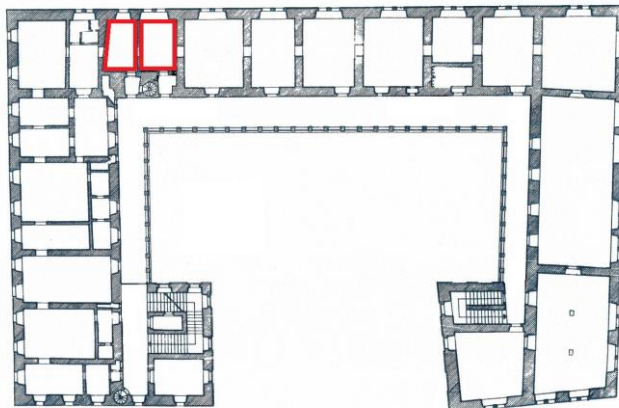
10. Pokój Guwernantki

Książę Józef II C-M wraz z bratem i trzema siostrami miał francuską guwernantkę, do której należał ten właśnie pokój. Zajmowała się dziećmi Hieronima st. i Aglae z domu Festetics-Tolna. Cała piątka dzieci miała również domowego nauczyciela.

Z tego pokoju można zajrzeć do sąsiedniego pokoju dziewczęcego, który należał do Idy, ostatniej siostry panującego księcia. Zmarła w wieku 12 lat na nieznaną chorobę.

Przejdziemy teraz do pokoi dziecięcych, które należały do bratanków panującego księcia Józefa C-M. Książę sam nie miał dzieci, więc w latach 20. adoptował czterech bratanków (synów swojego brata Hieronima i jego żony Berthy z domu Kolowrat-Krakowska) i zapisał im swój majątek.

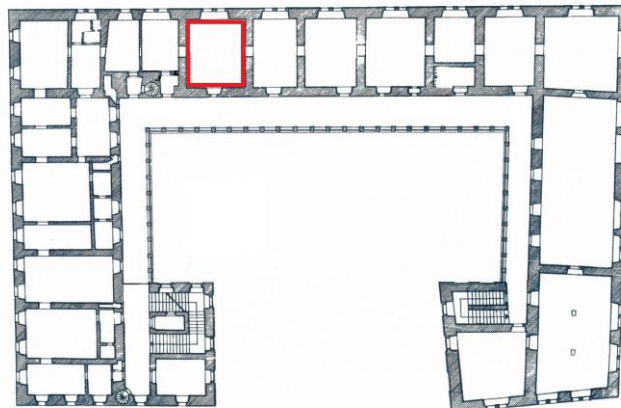
11. Pokój Fryderyka

Pokój najmłodszego bratanka panującego księcia - Fryderyka.

Fritzi – jak w rodzinie nazywano Fryderyka – po studiach zamieszkał w Genewie, gdzie poznał również swoją żonę Christę von Kries. Jeszcze przed ślubem w 1944r. zgłosił się na ochotnika do armii czechosłowackiej na uchodźstwie. Jednak zanim skończył ćwiczenia, wojna się zakończyła, a on nigdy nie dołączył do frontu.

Podobnie jak jego trzej bracia, został adoptowany przez swojego wuja Józefa, ale ponieważ miał odziedziczyć majątek tylko w przypadku przedwczesnej śmierci jednego z braci, jego ojciec Hieronim starał się zapewnić mu byt. W 1946r. zmarł jego brat Weikhard, a on został dziedzicem zamku Dobříš.

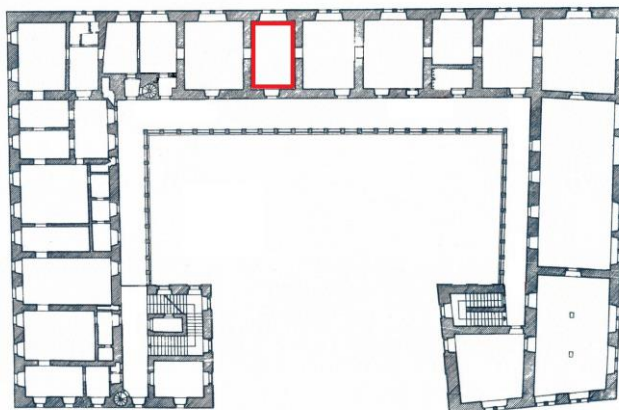
12. Pokój Weikharda

Drugim z bratanków panującego księcia Józefa był Weikhard – zwany w rodzinie Katta. Dzieciństwo spędził w zamku Zbiroh, a po studiach przez dwa lata zajmował się zarządzaniem posiadłości Dobříš, która w przyszłości miała być jego własnością.

W 1938 i 1939r. podpisał deklarację szlachty czeskiej wyrażającą poparcie dla państwa czechosłowackiego, za co był prześladowany przez Niemcy hitlerowskie w czasie II wojny światowej. W 1940 r., podobnie jak jego bracia, wypełnił Fragebogen – wniosek o przyznanie obywatelstwa Rzeszy. Jednak ani to nie zabroniło ustanowieniu zarządu przymusowego nad majątkiem Dobříš – został on ustanowiony w 1940 roku. Dobříš stał się rezydencją protektora Rzeszy. Następnie pracował na Morawach, a pod koniec wojny prawdopodobnie dołączył do grupy partyzanckiej Armii Czerwonej, która wyzwoliła Dobříš. Po wyzwoleniu, do którego się przyłączył, użył zamek Dobříš jako siedzibę grupy partyzanckiej. Nie zapobiegło to jednak jego powojennej konfiskacie, a zamek i posiadłość Dobříš zostały skonfiskowane na podstawie dekretów Benesza.

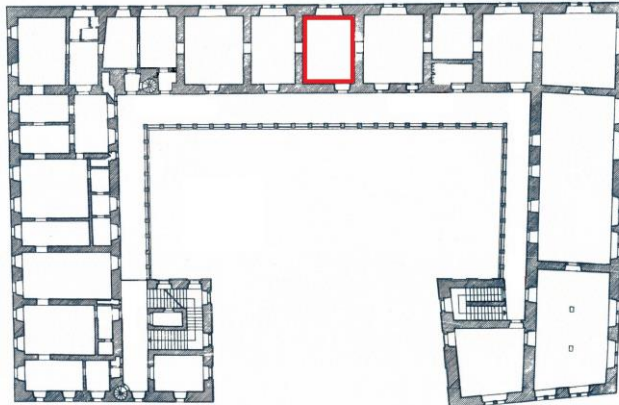
Weikhard zmarł na raka w wieku trzydziestu dwóch lat w zamku swojej matki we Francji.

13. Pokój Hieronima mł.

Drugi syn Hieronima i Berthy, który w rodzinnym podziale majątku w 1925r. miał otrzymać Zbiroh, gdzie wychowywał się razem z braćmi. W rodzinie nazywano go Honomé. On również, wraz z rodzeństwem i ojcem, ubiegał się o niemieckie obywatelstwo, ale jako najbardziej politycznie i społecznie uzdolniony z braci szybko odnalazł się w sytuacji po 1945 roku. Utrzymywał kontakty z wysoko postawionymi politykami i zagranicznymi dyplomatami, został członkiem Czechosłowackiej Partii Ludowej. Ostatecznie jako jedyny pozostał w Czechosłowacji do 1948r. i walczył o utrzymanie rodzinnych posiadłości w rękach książęcego rodu. Ważną rolę odegrał fakt, że nie miał rodziny. W końcu, w 1948 roku, uciekł z Czechosłowacji w walizce włoskiego konsula generalnego z Bratysławy do Wiednia.

14. Pokój Józefa mł.

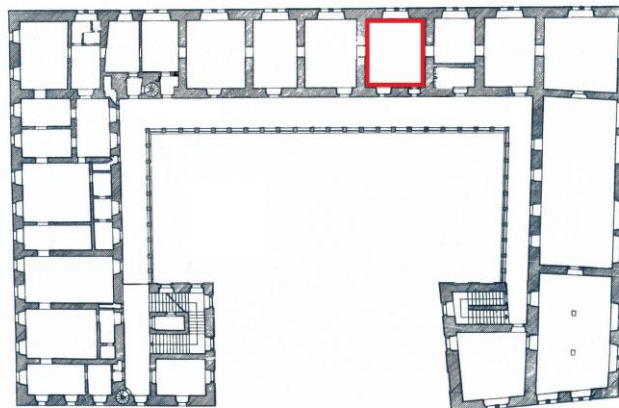

Józef, najstarszy z synów Hieronima i Berthy, z domu Kołowrat-Krakowska. Dzieciństwo spędził, podobnie jak jego bracia, w zamku Zbiroh. Po studiach w Europie powrócił do Czech, zgodnie z umową rodzinną miał przejąć zarządzanie majątku Opoczno, co uczynił w latach 30. Tuż przed II wojną światową poznał w Austrii swoją przyszłą żonę – Annę Marię, z domu Rablowa, w rodzinie zwana Bucki. Rozwódka, zapalona tenisistka i narciarka, była kolejnym życiowym testem dla rodu Colloredów. Ani jego ojciec Hieronim, ani matka Bertha nie zgodzili się na małżeństwo. Bucki miała tylko mieszczańskie pochodzenie, była rozwiedziona z Roderichem Menzlem – znanym tenisistą. Hieronim rozważał nawet odsunięcie Józefa od dziedziczenia Opoczna i przekazanie tej części dziedzictwa jego bratu.

Ostatecznie ślub odbył się w Austrii w marcu 1939 r., mimo sprzeciwu rodziców. Anna często chorowała, a jej stan zdrowia pogorszył się po urodzeniu córki Krystyny. Zmarła w Kanadzie, dokąd rodzina wyemigrowała na początku lat 50.

Józef i jego rodzina nie mieszkali w budynku zamku, ale w tzw. Wieży Studziennej, którą można było zobaczyć na pierwszym dziedzińcu. Zamek był zarezerwowany dla panującego księcia i jego gości.

W 1942 roku zamek został poddany zarządowi przymusowemu i Józef wraz z rodziną musiał przenieść się do willi w Rozbierzycach koło Hradca Králové. Wrócił po II wojnie światowej, ale zamek został mu skonfiskowany na podstawie dekretów Benesa i do dziś jest własnością państwa, chociaż córka Józefa walczy o zamek do dnia dzisiejszego w postępowaniu restytucyjnym.

15. Sala lekcyjna

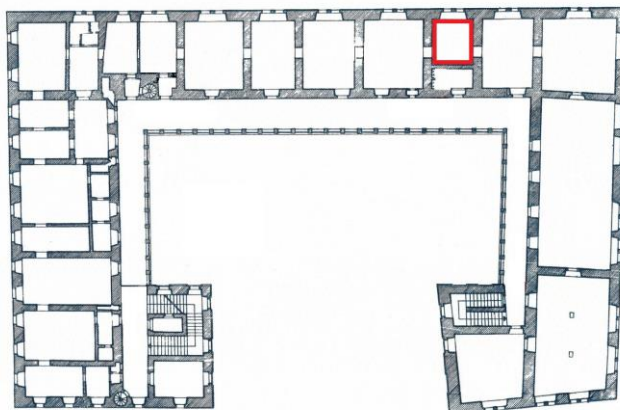

Pokój ten służył jako sala lekcyjna dla czterech chłopców, o których wspominaliśmy w poprzednich pokojach. Większość czasu spędzali w zamku Zbiroh, który ojciec i matka zamienili na rodzinną rezydencję.

Chłopcy nie chodzili do szkoły, mieli swojego nauczyciela w domu.

Do nauki używali różnego rodzaju przedmiotów, wśród których wyróżnia się szafka z mapami.

Wszyscy bracia zdali maturę, a następnie wyjechali do różnych szkół wyższych w Europie. Zakres zainteresowań rodziny Colloredo-Mannsfeld był ogromny – od sztuki, kartografii, etnografii po mineralogię i numizmatykę, o czym świadczą bogate zbiory znajdujące się na zamku w Opocznie.

16. Muzeum Rodzinne

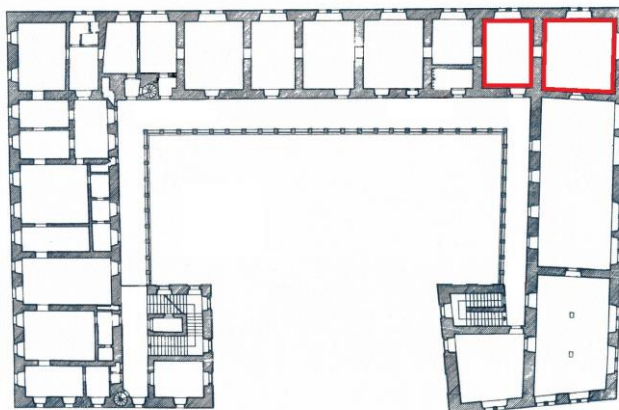

Kolejne dwa pomieszczenia tzw. Muzeum Rodzinne ilustrują szeroki zakres zainteresowań kolekcjonerskich Józefa Colloredo-Mannsfelda.

Najważniejszymi są zbiory przedmiotów indiańskich pozyskanych głównie podczas książęcych wypraw do Ameryki Północnej, które miały miejsce na początku XX wieku i odbywały się zarówno w USA (w tym na Alasce), jak i w Kanadzie.

Kostiumy teatralne prezentowane na manekinach zostały wykonane w większości w Paryżu i dostarczone przez rodzinę książęcą dla teatru pałacowego, który do połowy XIX wieku mieścił się w dzisiejszej Galerii Wielkiej. (W ramach zwiedzania pierwszego piętra zamku można zwiedzić galerię obrazów zamkowych).

Unikatem jest ręcznie ilustrowany inwentarz opoczyńskiej zbrojowni. W zachowanej części inwentarza w formie kartek znajduje się 2011 opoczyńskich broni. Ich opisy i rysunki były tworzone przez co najmniej 25 lat (1908-1933) przez wiedeńskiego eksperta Juliusa Ernsta Scheurera.

17. Sala Rycerska

W TYM POMIESZCZENIU ZABRONIONE JEST FOTOGRAFOWANIE, FILMOWANIE I SPORZĄDZANIE JAKIEJKOLWIEK INNEJ DOKUMENTACJI!

Podczas renowacji zamku Opocno po 1895 roku jego nowy właściciel, książę Józef Colloredo-Mannsfeld, przeznaczył dwa pomieszczenia na drugim piętrze północnego skrzydła na rodzinną kolekcję broni, która zawiera ponad 2 000 eksponatów, co czyni ją jedną z największych kolekcji broni w czeskich zamkach.

Wyjątkowość opoczyńskiej zbrojowni polega również na tym, że prawie połowa wystawionych eksponatów wydaje się pochodzić od jednego kolekcjonera – wspomnianego księcia Józefa, który kupował broń osobiście – nie korzystał przy zakupie z usług specjalistów, jak to było w zwyczaju. Co więcej, właściciel zamku nie budował swojej kolekcji w sposób przypadkowy. Wręcz przeciwnie, na zamku Opocno starał się stworzyć swoisty "przegląd" historii działań wojennych. Niestety, jego zamiary przerwała II wojna światowa.

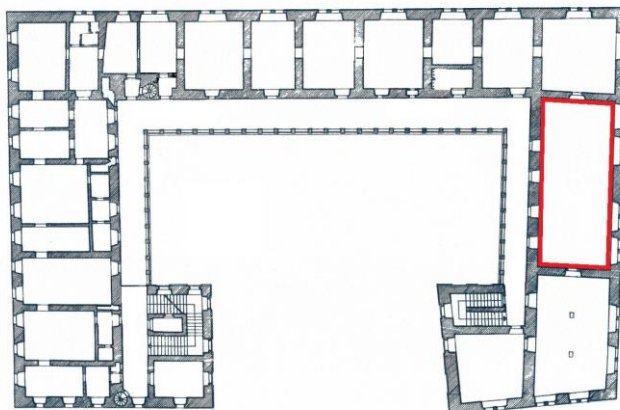
Najbardziej wyjątkową jest tzw. *zbroja maksymiliańska* (wystawiona na koniu) wykonana około 1515 roku. Jej waga wynosi 27 kg.

Broń w lakierowanej gablocie jest często uważana przez zwiedzających za orientalną, ale wszystkie exponaty są pochodzenia europejskiego. Przedstawiają nam szczytowe rzemiosło rusznikarskie epoki renesansu i baroku.

Broń orientalna wystawiona jest naprzeciwko. Można tutaj obejrzeć, na przykład, złote i srebrne inkrustowane *tarcze i hełmy Persów*.

Okres starożytny jest reprezentowany również przez *helm żołnierza rzymskiego* z jednego z pierwszych wieków naszej ery (w małej gablocie).

Na stojaku (obok gabloty z bronią) są umieszczone miecze katowskie, których kolekcja w Opocnie jest prawdopodobnie największa w Republice Czeskiej.

18. Sala Myśliwska

W TYM POMIESZCZENIU ZABRONIONE JEST FOTOGRAFOWANIE, FILMOWANIE I SPORZĄDZANIE JAKIEJKOLWIEK INNEJ DOKUMENTACJI!

Na zamku Opatów nie można pominąć Sali Myśliwskiej. Już w XVI wieku rodzina Trczków z Lipy założyła tu zwierzyniec, który funkcjonuje do dziś. Zajmuje powierzchnię 217 hektarów.

Na przykład w 1724 roku czterdziestoosobowa grupa pod kierownictwem przyszłego cesarza Franciszka Szczepana Lotaryńskiego upolowała w ciągu zaledwie 18 dni na łowach dworskich w Opatowie ponad 1700 dzików, ponad 3000 jeleni i 13 000 zajęcy. Łączna liczba wyniosła 63 243 zdobyczy.

Przejdźmy do pierwszej gabloty, w której znajduje się wybór reprezentacyjnej broni myśliwskiej.

Pozostała broń wisi na stojakach w środku pomieszczenia. W większości chodzi o broń, która była używana przez Colloredo-Mansfeldów podczas tutejszych polowań. Wiele eksponatów było przechowywanych w zamku przez prawie trzy wieki.

Stopniowo przejdziemy przez salę do ostatniej gabloty, w której umieszczone są eksponaty z kolekcji archeologicznej. Wystawione miecze pochodzą z XIV wieku.

Dziękujemy za zwiedzanie.

